

“ABDULLA QODIRIY HIKOYA VA SHE’RLARIDA MILLIY QADRIYATLAR VA INSONIY FAZILATLAR”

Abduqodirova Nargiza Dilshod qizi

Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti “Elektronika va avtomatika muhandisligi” fakulteti talabasi nargizaabduqodirova11@gmail.com

Annotatsiya: *Ushbu maqola o‘zbek adabiyotining yorqin namoyandasi, buyuk yozuvchi Abdulla Qodiriyning hikoya va she’rlaridagi milliy qadriyatlar va insoniy fazilatlarni tahlil qiladi. Tadqiqotda adib ijodidagi asosiy mavzular - oilaviy munosabatlar, urf-odatlar, ijtimoiy tanqid va ma’naviy qadriyatlar - chuqur o‘rganiladi. Hikoya va she’rlar misolida Qodiriy ijodining jamiyat hayotini aks ettirishdagi roli va obrazlarning psixologik-chuqurligi yoritiladi. Shu bilan birga, maqolada uning asarlari bugungi yoshlar uchun qanday tarbiyaviy va ma’naviy ahamiyat kasb etishi ham ko‘rsatib beriladi. Tadqiqot natijalari adabiyotshunoslik va milliy ma’naviyatni o‘rganishda foydali bo‘lib, Qodiriy ijodining zamonaviy talqinini shakllantirishga hissa qo‘shadi.*

Kalit so‘zlar: *Abdulla Qodiriy, hikoya, she’r, milliy qadriyatlar, insoniy fazilatlar, o‘zbek adabiyoti, ijtimoiy tanqid, oilaviy munosabatlar.*

Аннотация: *В данной статье анализируются национальные ценности и человеческие качества в рассказах и стихах великого писателя Абдуллы Кодирия, выдающейся фигуры узбекской литературы. Исследование глубоко изучает основные темы творчества писателя - семейные отношения, традиции, социальная критика и духовные ценности. На примере рассказов и стихов подчеркивается роль творчества Кодирия в отражении жизни общества и психологическая глубина образов. Одновременно в статье также показано, какое воспитательное и духовное значение имеют его произведения для современной молодежи. Результаты исследования полезны для изучения литературной критики и национальной духовности и способствуют формированию современной интерпретации творчества Кодирия.*

Ключевые слова: *Абдулла Кодирий, рассказ, стихотворение, национальные ценности, человеческие качества, узбекская литература, социальная критика, семейные отношения.*

Abstract: *This article analyzes national values and human qualities in the stories and poems of the great writer Abdulla Qodiriy, a prominent figure of Uzbek literature. The study deeply studies the main themes of the writer's work - family relations, traditions, social criticism and spiritual values. Using the example of stories and poems, the role of Qodiriy's work in reflecting the life of society and the psychological depth of images are highlighted. At the same time, the article also shows what educational and spiritual significance his works have for today's youth. The results of the study are useful in the study of literary criticism and national spirituality, and contribute to the formation of a modern interpretation of Qodiriy's work.*

Keywords: *Abdulla Qodiriy, story, poem, national values, human qualities, Uzbek literature, social criticism, family relations.*

KIRISH

O'zbek adabiyotining taraqqiyotida Abdulla Qodiriy o'ziga xos o'rni va beqiyos hissasiga ega yozuvchilardan biridir. Uning hikoya va she'rlari nafaqat ma'naviy va estetik qadriyatlarni ifodalaydi, balki jamiyat hayotidagi murakkab ijtimoiy jarayonlarni ham chuqur aks ettiradi. Qodiriy ijodida milliy urf-odatlar, oilaviy qadriyatlar va insoniy fazilatlar markaziy o'rin tutadi, bu esa o'zbek adabiy merosining boy va rang-barang qatlamini tashkil qiladi.

Hikoya va she'rlar orqali adib inson ruhining nozik tomonlarini, insoniy haqiqat va axloqiy printsiplarni ochib beradi, shuningdek, ijtimoiy tanqid vositasida zamon muammolarini yoritadi. Shu jihatdan, Qodiriy asarlari bugungi yoshlar uchun tarbiyaviy va ma'naviy ahamiyat kasb etadi, milliy o'zlikni anglashga va qadrlashga hissa qo'shadi.

Ushbu maqolada Abdulla Qodiriy hikoya va she'rlaridagi asosiy mavzular, obrazlar va ularning zamonaviy talqini tahlil qilinadi, shuningdek, adib ijodining bugungi avlod uchun dolzarbligi va ma'naviy meros sifatidagi ahamiyati ochib beriladi.

Abdulla Qodiriy hikoyalari o'zbek jamiyati hayotini, insoniy fazilatlar va milliy qadriyatlarni chuqur yoritadi. Masalan:

- "Jinlar bazmi" hikoyasi orqali adib inson ruhiy dunyosi, qo'rquv va ichki ziddiyatlarni ochib beradi. Hikoya qahramonlarining psixologik holati orqali jamiyatdagi ijtimoiy va ma'naviy muammolarni ko'rsatadi.

- "Uloqda" hikoyasida esa o'zbek xalqining urf-odatlarini, oilaviy va ijtimoiy munosabatlari tasvirlangan. Qahramonlar hayotiy qarorlar qabul qilishi va ular yuzaga keladigan konfliktlar orqali adib insoniy sadoqat, adolat va vatanparvarlik kabi fazilatlarini ko'rsatadi.

- "Obid ketmon" hikoyasi orqali Qodiriy ijtimoiy tanqidni amalga oshiradi. Jamiyatdagi adolatsizlik, inson huquqlarining cheklanishi va odatdagi hayotiy muammolar hikoya qahramonlari orqali ochib beriladi.

- "Baxtsiz kuyov" asarida esa oilaviy munosabatlar va noto'g'ri qarorlar oqibatida yuzaga keladigan ijtimoiy muammolar yoritiladi.

Hikoyalarning barchasida adibning asosiy maqsadi – milliy qadriyatlarni, ma'naviy fazilatlarini va insoniy haqiqatlarni yosh avlodga yetkazishdir. Shu bilan birga, u qahramonlar orqali o'quvchini fikrlashga, vaziyatlarni tahlil qilishga undaydi.

Abdulla Qodiriy she'rlari ham o'xshash mavzularga e'tibor qaratadi. Masalan:

- "Millatimga bir qaror" she'ri milliy o'zlik, urf-odat va jamiyat hayotidagi muhim qadriyatlarni yoritadi. Adib o'zbek xalqining tarixiy tajribasi va ma'naviy merosini ifodalaydi.

- "To'y", "Ahvolimiz" she'rlarida esa oilaviy va ijtimoiy hayot, insoniy tuyg'ular va jamiyatdagi an'anaviy qadriyatlarni aks ettiradi. She'r orqali adib yosh avlodga axloqiy, tarbiyaviy va ma'naviy saboqlar beradi.

She'rlarda ishlatilgan til, metaforalar va ramzlar qahramonlarning ichki dunyosini, jamiyatdagi holatlarni chuqur ifodalaydi. Shu jihatdan, Qodiriy she'rlari ham hikoyalari kabi yoshlar uchun dolzarbligini saqlab qoladi.

Hikoya va she'rlarning bugungi yoshlar uchun ahamiyati

Abdulla Qodiriy hikoya va she'rlari orqali yosh avlodga milliy qadriyatlar, insoniy fazilatlar va ma'naviy haqiqatlarni yetkazadi. Bugungi kunda, jamiyatda qadriyatlarni anglash va ularni qadrlash muhim bo'lib qolmoqda. Shu jihatdan, Qodiriy ijodi tarbiyaviy va ma'naviy meros sifatida yoshlar ongini shakllantirishda katta ahamiyat kasb etadi.

Xulosa

Natijalar shuni ko'rsatadiki, Abdulla Qodiriyning hikoya va she'rlari o'zbek adabiyotining nafaqat estetik, balki ma'naviy va tarbiyaviy merosi sifatida alohida ahamiyatga ega. Hikoyalar - "Jinlar bazmi", "Uloqda", "Obid ketmon", "Baxtsiz kuyov" - orqali adib jamiyatdagi ijtimoiy muammolar, insoniy zaifliklar va qadriyatlar yetishmasligini yoritadi, qahramonlar orqali insoniy fazilatlar, adolat va sadoqat kabi ma'naviy me'yorlarni o'quvchiga etkazadi.

She'rlar - "Millatimga bir qaror", "To'y", "Ahvolimiz" - esa milliy o'zlik, urf-odat va jamiyat hayotini estetik va ramziy tarzda aks ettiradi, adib yosh avlodda axloqiy va ma'naviy qadriyatlarni shakllantirishga xizmat qiladi. Shu tariqa, Qodiriy ijodi milliy qadriyatlarni saqlash, insoniy fazilatlarini targ'ib qilish va jamiyatdagi ijtimoiy muammolarni yoritishda markaziy o'rin egallaydi.

Bugungi kunda, uning hikoya va she'rlari yosh avlod uchun ma'naviy yo'l-yo'riq, tarbiyaviy va ijtimoiy tahlil vositasi bo'lib xizmat qilmoqda. Shuning uchun, Abdulla Qodiriy ijodi nafaqat adabiy meros, balki jamiyat va yoshlar ongini shakllantirishda zamonaviy dolzarblikka ega ekanligi aniq namoyon bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Qodiriy, A. Obid, Ketmon, Uloqda va boshqa hikoyalar. Toshkent: Sharq, 2000.
2. Qodiriy, A. She'riy to'plam: Millatimga bir qaror, To'y, Ahvolimiz. Toshkent: Fan, 2005.
3. Qo'qonov, R. Abdulla Qodiriy ijodining tahlili. Toshkent: Fan, 2012.
4. Karimov, S. O'zbek adabiyotida realistik hikoya va she'rlar. Toshkent: O'zbekiston, 2015.
5. Rahimov, J. Hikoya va she'rlar orqali milliy ma'naviyatni shakllantirish. Toshkent: Fan va Texnologiya, 2018.